

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Венцислав Людмилов Петров, преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, член на научното жури съгласно Заповед № 202/09.02.2024 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. „Право“ (Гражданско и семейно право)”

Дисертант: Ани Димитрова Кънева, редовен докторант към Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Тема на дисертационния труд: „Наследяване на дружествени дялове и акции“

1. Данни за докторанта

Ани Димитрова Кънева е завършила Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, специалност „Право“, през 2017 г. Зачислена е като докторант в редовна форма на обучение в Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през март 2020 г. с научен ръководител доц. д-р Мария Къосева. Отчислена е с право на защита 2024 г. От 2017 г. до днес работи като последователно първо като юрисконсулт, впоследствие като помощник-нотариус, а към настоящия момент – като адвокат. Това показва, че докторантът има и немалък практически опит, което благоприятства провеждането на научно изследване.

2. Данни за процедурата

Представените документи удостоверяват, че докторантът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ и чл. 25 ППЗРАСРБ. Налице са изискуемите от нормативната уредба документи, вкл. декларация за оригиналност, заповед за отчисляване на докторанта с право на защита, списък на

публикациите и текст на самите публикации, автобиография. Няма данни за нарушения в процедурата.

3. Дисертационен труд

Дисертационният труд е разработен на 200 страници, като обемът отговаря на изискванията за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Темата за наследяване на дружествени дялове и акции е с особена актуалност. Тя има широко практическо приложение. Разглеждана е в курсовете по търговско и по наследствено право, както и в някои статии. В българската литература до днес не е налице монографично изследване по съвкупността от тези въпроси, което предопределя актуалността на дисертационния труд.

В библиографията са посочени 119 заглавия (монографии, студии и статии), от които 106 на български език и 13 на чужди езици (12 на английски език и 1 на руски език). Направени са 362 бележки под линия. Използвани са почти всички относими изследвания на български език, както и релевантна чуждестранна литература (за съжаление, почти изцяло само на един чужд език). Използваната литература е коректно цитирана.

Трудът е структуриран в увод, четири глави и заключение. Всяка глава е разделена на параграфи, а всеки параграф – на точки и подточки. Структурата е удачно подбрана и позволява извършването на цялостен анализ на всички аспекти на разглежданото явление.

В увода е аргументирана актуалността на изследването, посочени са задачите и използваните методи на изследване, обоснована е логическата последователност на изследването. Може да се препоръча изрично излагане на тезата на дисертацията още в увода.

Глава първа е посветена на наследяване на дружествени дялове в дружество с ограничена отговорност. След историческия и сравнителноправен анализ на проблема авторката разглежда въпросът кое точно се наследява – дружествен дял или членствено правоотношение, като се придържа със свои аргументи към преобладаващото в теорията и практиката разбиране, че наследяването на дял от ООД не води автоматично до приобщаване на наследника към членствения субстрат на дружеството. Разгледан е дискуссионния въпрос дали недееспособни или ограничено дееспособни могат да бъдат приети като съдружници и са изложени аргументи в полза на виждането, че изискването за дееспособност следва да се отнесе не само към учредителите, но и към впоследствие приетите съдружници. Изследва се въпросът за

придобиване на дружествен дял чрез завет, както и за възстановяване на запазена част на необходим наследник в този случай.

Глава втора е наименована “Наследяване на акционер в акционерно дружество“. Изложението отново започва от исторически и сравнителноправен анализ, като след него, за да стигне до изводите си, авторката изследва същността на акцията и на правата, които тя материализира. Отново е разгледан въпросът за наследяване от недееспособни и ограничено дееспособни. След това са изследвани някои особени хипотези на наследяване на акции – на безналични, на винкулирани, на неизплатени акции.

В Трета глава е анализирано наследяването на съдружник в персонално търговско дружество и в дружество с променлив капитал. По познатия вече маниер докторантката първо е провела исторически и сравнителноправен анализ, а след това, в самостоятелни параграфи, е разгледала особеностите при наследяване на съдружник във всяко от посочените дружества.

Глава четвърта носи наименованието „Особени хипотези на наследяване на дялове и акции“. Подобен подход по принцип трудно може да се окаже като удачен в едно дисертационно изследване, доколкото такива хипотези следва да се разглеждат в съответната материя. В случая обаче, доколкото тези хипотези са приложими към наследяването както на дружествени дялове, така и на акции, той следва да бъде оценен положително. Разгледани са случаите на незаето наследство, на обявяване на безвестно отсъствие (раздел, в който макар да има оригинални виждания, като че ли се отклонява от темата на дисертацията), на придобиване на дялове и акции от крайни правоприемници *mortis causa* в хипотезата на чл. 11 ЗН.

В заключението на дисертационния труд са обобщени достигнатите научни изводи. Добро впечатление прави систематизирането на предложенията *de lege ferenda*, направени в различните части на труда.

Изследването показва, че авторката му има широки познания в различните дялове на частното право.

4. Други публикации на авторката по темата на дисертационния труд

Докторантката е представила четири научни публикации по темата на дисертацията – 1. Кънева, Ани. Наследяване на дружествен дял в ООД. Правно положение на недееспособния наследник. В: Сборник доклади от научна конференция „Знание, наука, иновации, технологии“, с. 380 – 392; 2. Кънева, Ани. Наследяване на налични акции от малолетни и непълнолетни лица. - Собственост и право, 2023, кн. 4, с. 50 – 61; 3. Кънева, Ани. Наследяване на съдружник в Дружество с променлив

капитал. В.: Търговско и облигационно право, 2023, кн. 11; 4. Кънева, Ани. Наследяване на едноличния собственик на капитала на ЕООД. В: Сборник доклади от научна конференция „Знание, наука, иновации, технологии“, с. 210. С това са изпълнени наукометричните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Достигнатите в тези статии научни изводи са инкорпорирани в дисертационния труд, поради което няма да бъдат обект на отделно разглеждане. Те отразяват пътя на проведеното от докторантката изследване и постепенното достигане от нея до оригинални и обосновани научни изводи.

5. Автореферат

Авторефератът е в обем от 32 страници. Той съдържа аргументация за актуалността на изследването; предмет, цел и метод на изследването; излагане на структурата; кратко изложение на съдържанието на дисертационния труд, в което са посочени и твърденията от докторанта научни приноси. Извън този детайл това може да се направи извод, че авторефератът съдържа всички необходими елементи.

6. Научни приноси

Дисертационния труд съдържа редица научни приноси, представляващи автори тези или оригинални аргументи към вече изложени в доктрината гледища. Тук ще бъдат посочени някои от тях, без претенции за изчерпателност.

С приносен характер е опитът да се изгради общ подход към наследяването на акции и на дялове в различните видове търговски дружества, като се отчетат и особеностите в различните случаи.

Научен принос представлява анализа на хипотезата на наследяване на неизплатени акции, както и анализа на наследяване на винкулирани налични акции, при които е проведено разграничение между непрехвърлимост и ненаследимост на акции.

С приносен характер са и разсъжденията за съдбата на дружествените дялове и акции след смъртта на съдружника или акционера, в случай че той няма наследници или те са извършили отказ от наследството. От двете алтернативни предложения *de lege ferenda*, подкрепа по-скоро може да получи предложението за изрично уреждане на тази последици в чл. 11 ЗН (а не за добавяне на елемент от задължителното съдържание на дружествения договор или на устава).

Като научен принос следва да бъдат окачествени и авторовите аргументи, изложени в подкрепа на широко застъпеното в доктрината и практиката виждане за разликата между наследяване на дружествен дял и на членствено правоотношение,

както и между придобиването на акция по пътя на наследяването и на качеството акционер.

Същият характер имат и аргументите в полза на виждането защо наследниците на починалия командитист не стават автоматично съдружници в КД с приемането на наследството.

Приносен характер имат и изводите относно наследственоправните последици при смърт на съдружник в дружество с променлив капитал, предвид съвсем скорошното законодателно уреждане на това дружество и липсата на съдебна практика и на множество доктринални изследвания по въпроса.

7. Критични бележки и препоръки

Към работата могат да бъдат отправени и някои критики и препоръки. Те са направени единствено с цел да подпомогнат докторанта при евентуалната му бъдеща изследователска работа и не омаловажават научния принос, направен в изследването.

В увода следва да бъде ясно открито тезата на дисертационния труд – основните твърдения на докторанта по поставения научен проблем, които той впоследствие защитава с анализа си във всички глави.

Може да се препоръча използване на правна литература на други езици, освен на английски. Известно е, че при създаването на българското гражданско (вкл. наследствено) законодателство е използвана рецепция основно от френското и италианското законодателство; при създаването на обективното търговско право пък е използван немския образец.

При сравнителноправния анализ може да се препоръча изясняване на въпроса защо точно тези (иначе уместно подбрани) законодателства са обект на изследването. По-удачно би било и групирането на разглежданите законодателства според залегналите в тях основани положения.

Могат да бъдат направени и някои технически бележки. Не е подходящо параграф от дадена глава да носи същото наименование, както самата глава, както се е получила в първата глава от изследването. Не може да се препоръча и използването на места на първо лице.

На редица места в труда се срещат неточни изрази. Така например в заключението се сочи, че „Акцията преминава в патримониума на наследниците като комплекс от имуществени и неимуществени права“ – известно е, че акцията е ценна книга, а не комплекс от права; като ценна книга, тя инкорпорира в себе си субективни права. Отново в заключението се сочи, че „По време на процеса на създаване на дисертационния труд, за пръв път от десетилетия насам, бяха направени съществени

изменения в Търговския закон“ – това заключение няма как да бъде подкрепено, предвид множеството (част от тях твърде съществени) изменения в ТЗ през над 30-годишната му история. На с. 19 се среща изразът „в основата на английското право е тръстът“. Не е верен изразът на с. 51, че според чл. 31 ЗН възстановяването на запазената част от наследството се извършва в пари – посредством паричната стойност на активи и пасиви се изследва въпросът дали запазената част е накърнена.

8. Изводи

На базата на изложеното може да бъде направен изводът, че въпреки някои допуснати неточности докторантката е провела задълбочено проучване чрез разнообразни методи на изследване и чрез тях е достигнала до оригинални научни изводи или до нови аргументи в полза на вече изложени в литературата тези. Вижданията ѝ са добре аргументирани, което показва изградена способност за самостоятелни научни изследвания.

9. Заключение

Въз основа на всичко гореизложено гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. „Право“ (Гражданско и семейно право) на докторанта в редовна форма на обучение в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ Ани Димитрова Кънева.

.

18.06.2024 г.

Рецензент:.....

(доц. д-р Венцислав Л. Петров)